

ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN ANNE BABA EĞİTİMİ İHTİYAÇ ANALİZİ VE EĞİTİM PROGRAMI TASARIMI

Uğur Zat¹

Öz

Amaç: Tanılı üstün zekâ ve yetenekli ilkököl dönemi çocuklara sahip olan anne ve babaların eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve eğitim programı başlıklarının oluşturulması.

Aile eğitimi alt başlıklarından biri olan anne & baba eğitiminin temel amacı çocukların sağlıklı bireyler olarak gelecek yaşantılarına hazırlanmasıdır (Aile ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2011). Ailelerin eğitim ihtiyaçları çocuklarının durumlarına ve gerçeklerine göre farklılık göstermektedir. Çocukların gelişiminde büyük rol oynayan anne & baba eğitimlerinin pozitif etkileri ergenlik ve yetişkinlikte de görülür (Melhuish ve diğerleri, 2004). Kim ve Choi'nin (2002) yaptıkları meta analiz sonuçları (539 makale ve 463 araştırma) anne & baba eğitimleri ve üstün yetenekli çocukların yetenek gelişimi arasındaki ilişkinin önemini vurgulamakta ve araştırmanın azlığına dikkat çekmektedir. Kim ve Choi'ye (2002) göre birçok araştırmacı “ne ve niçin” sorusunu göz ardı etmekte ve araştırmaların sonuçlarını da nicel değerler olarak vermektedirler, alanda yapılan nitel çalışma yok denecek kadar azdır. Sonuçta, anne & baba katılımının ve desteğinin nasıl ve hangi içeriklerle sağlanacağına dair araştırma çok azdır (Tae, 2009). Pennsylvania Üniversitesi Üstün Yetenekli Çocukların Anne Baba Eğitim Rehberine göre (2010), ebeveynlerin üstün yetenekli çocukların eğitim süreçlerine katılımı kritik derecede önemlidir. Türkiye’de üstün yetenekliler ile ilgili yapılan araştırmaların oldukça azdır, üstün yetenekli çocukların ebeveynleri hakkında da çok az sayıda nicel vardır ve neredeyse hiçbir nitel araştırma çalışma yoktur (Eriş, Seyfi ve Horoz, 2009). Saranlı ve Metin (2014), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından da üstün potansiyelli çocukların ebeveyn eğitimlerinin eksikliğini farkında olunduğu ve konunun stratejik planlarda da yer aldığı vurgular. Pek çok araştırma anne & baba eğitimlerinin çocukların ve ailelerin hayatlarındaki çarpan etkisini vurgulamaktadır (Kurtulmuş, 2010; Metin ve diğerleri, 2007; Davaslıgil, 2004).

Türkiye’de üstün yetenekli çocuklara yönelik eğitim politikaları değişen hükümetler ve önceliklerine göre zamanla dalgalanma göstermektedir (Eriş, Seyfi and Hanoz, 2009). Tanılama Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından yapılan testler sonucunda yapılmaktadır ve eğer IQ skoru 130’un üzerinde ise (Üstün Zekalı Çocuklar Komisyonu Raporu, 2004) üstün yetenekli kabul edilmektedir. Çocuklar tanılandıktan sonra aileler çocukları için en iyinin ne olduğunu araştırmaya başlamaktadır. Ülkemizde MEB üstün yeteneklilere yönelik tek stratejik yaklaşımı Bilim ve Sanat Merkezleri’dir (BİLSEM) ve 1. Sınıf ve 8. Sınıf aralığındaki yaş grubuna zenginleştirilmiş eğitim vermektedir. 20-24 Ağustos 2016 tarihleri arasında Özel Yeteneklilerin Geliştirilmesi Daire Başkanlığı tarafından “Özel Yetenekli Çocukların Ebeveynlerine Yönelik Aile Eğitim Programı Çalıştayı” düzenlenmiştir (orgm.meb.gov.tr).

Üstün yetenekliler için ülkenin dört bir tarafından gelen yetenekli öğrencileri kabul eden tek lise İnanç Türkeş Lisesi’dir (Eriş, Seyfi and Hanoz, 2009). Ancak üstün yetenekli çocuklar için okul öncesi eğitime yönelik hiçbir kurum yoktur.

Çocukları hangi yaş döneminde tanılanmış olurlarsa olsunlar, ailelerin cevaplarını aradıkları birçok soru vardır.

¹ Boğaziçi Üniversitesi, Doktora Öğrencisi, ugur.zat@boun.edu.tr

Bu çalışmanın amacı ilkokul çocukları yetenekli olarak tanımlanan ebeveynlerin eğitim ihtiyaçlarını tanımaktır. Çalışma Üstün Yetenekli Çocuklar Aile Platformu'ndan (UYCAP) gönüllüler ile Mart 2017 tarihinde yapılan nitel araştırma "Odak Grup" çalışması neticesinde yapılandırılacak anketin platform üyelerine gönderilerek geri bildirim alınması ve değerlendirilmesi ile yapılacaktır. Araştırmada nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanılacaktır. Çalışma neticesinde eğitim başlıkları ve eğitim içerikleri de oluşturulacak ve eğitim etkinliği ölçülecektir.

Problem: Tanılı üstün zekâ ve yetenekli çocuklar ile ilgili öğretmen yetiştirme, müfredat zenginleştirme ve aktiviteler ile ilgili alan çalışmaları olsa da, eğitimin en önemli paydaşlarından olan aile eğitim ihtiyaçları üzerine hem Türkiye'de hem de dünyada yapılan çalışma sayısı oldukça azdır.

Yöntem: Nitel Araştırma - Odak Grup Çalışması

Bulgular: Çalışma devam eden doktora tez çalışmasıdır. Kongrede odak grup sonuç ve değerlendirmeleri sunulacaktır.

Tartışma ve Sonuç: Yapılan odak grup neticesinde oluşan eğitim başlıkları kongrede paylaşılacaktır.

Anahtar Kelime: Üstün Yetenekli, Aile Eğitimi, Anne Baba Eğitimi, Ebeveyn Eğitimi, Eğitim İhtiyaç Analizi, Eğitim Programı Tasarımı

THE NEED ANALYSIS OF EDUCATION OF PARENTS OF GIFTED CHILDREN AND THE EDUCATIONAL PROGRAM DESIGN

Uğur Zat²

Abstract

Purpose: To identify educational needs of mothers and fathers whose primary school children identified as gifted and talented and to determine training program modules

Parent education, one of the subheadings of family education, is to prepare children for their future lives as healthy individuals (Ministry of Family and Social Policies, 2011). Education needs of parents varies according to the circumstances and facts of the children. Parents education plays a major role in the development of children and its positive effects will be seen in adolescence and adulthood (Melhuish et al., 2004). Kim and Choi (2002) in their meta-analysis (539 and 463 research articles) emphasizes the importance of the relationship between parents education and talent development, and draws attention to the lack of research. According to Kim and Choi (2002), many researchers disregard of “what and why” and give the results of research in qualitative values. There is almost no qualitative studies in the area. After all, research on parents’ participation and support on how and which content will be obtained with very low (Tae, 2009). According to Parent Guide of Special Education for Children Who Are Gifted in Pennsylvania University Department of Education (2010), parents participation in the education process, is critically important. Research specific to gifted education in Turkey is noticeably scarce. Little quantitative and virtually no qualitative research with or about parents of gifted children is currently available (Eriş, Seyfi and Hanoz, 2009). Saranlı and Metin (2014) emphasize that Ministry of National Education (MONE) is aware of the lack of education of parents whose children are gifted and this issue takes place in the strategic plan of MONE. Most researches emphasized the multiplier effect of the proper parents’ education on both parents and children happiness (Davaslıgil, 2004; Metin et al., 2007; Kurtulmuş, 2010).

In Turkey, education policies for gifted children have fluctuated over time with changing governments and priorities (Eriş, Seyfi and Hanoz, 2009). Identification is made by RAM’s (Guidance and Research Centers) as a result of test conducted and if IQ score is over 130, a child is accepted as a gifted (the Gifted Children Commission Report, 2004). After children identified, parents begin to research what is the best for their children. In Turkey, MONE has only strategy is BİLSEM (Science and Art Education Centers) for extracurricular activities of science and arts for gifted children between 1st and 8th grade. Also, between 20 to 24 August "Education Program Towards Parents of Gifted Children Workshop" was held 2016 by the Department of the Talented Development (orgm.meb.gov.tr). There is only official high school for gifted, İnanç Türkeş High School It is a self-contained private school admitting gifted students from around the country (Eriş, Seyfi and Hanoz, 2009). There is no pre-school education or early childhood education for gifted children. No matter what age children have been identified , there are many questions parents seek to answer.

The purpose of the study is to recognize the educational needs of parents whose primary school children identified as gifted. Focus group, one type of qualitative study, was done by volunteers of Gifted Children’s Family Platform (UYCAP), on March, 2017. As a result of the focus group, a questionnaire was structured and will be sent to the members of the platform. After that, feedbacks will be evaluated. Qualitative and quantitative methods in the study will

¹ Boğaziçi Üniversitesi, PhD Student, ugur.zat@boun.edu.tr

be used together. As a result of the study, education topics and content will be created and educational activities will be measured.

Problem Statement: Although there are studies on teacher education for gifted and talented students, curriculum enrichment, studies on parent's education are rare

Method: Qualitative Research, Focus Group Study

Findings: Study is ongoing doctoral thesis. Focus group results and evaluations will be presented at the Congress.

Discussion and Conclusion: Educational headings formed at the end of the focus group will be shared in the congress.

Keywords: Gifted, Talented, Family Education, Parent Education, The Need Analysis of Education, Educational Program Design